

KROÓ GYÖRGY

A Weiner László-émlékhangversenyéről*

Mostanában gyakran ránk köszönt a múlt. Néhány hete egy misekompozíció emlékeztetett egy munkaszolgálatosként elhunyt Kodály-növendékre, Gyopár Lászlóra, ma egy hete Kósa György 1943-as *Krisztus-oratórium*-ának bemutatászámba menő előadását méltathattam néhány hónappal a szerző halálának tizedik évfordulója előtt, s most, az egykori OMIKE-hangversenyek színhelyén, a Goldmark-teremben tartott emlékhangverseny alkalmából idézem fel az egykori Kodály- és Kósa-tanítvány, Weiner László alakját, aki 1940-ben búcsúzott tanulmányai színhelyétől, a Zeneakadémiától, és 1944-ben, huszonnyolc évesen halt mártírhalált. – Ez az emlékhangverseny azonban más volt, mint az előző kettő, azok inkább baráti magánkezdeményezéseknek hatottak, emez reprezentatív jellegű eseményné emelkedett. Mindenekelőtt jelen volt és pódiumra lépett az egykori barát és muzsikustárs, Starker János, aki Kodály hatvanadik születésnapján ugyanebben a teremben Weiner Lászlóval adta elő Kodály *Zongora-gordonka szonátáját*, és most többek között eljátszott egy Händel *Sicilianó-t*, amelyet a harmincas évek végén neki írt át Weiner László: felhangzott a *Brácsa-zongora szonáta* két tétele, amelynek vonósszólamát annak idején Lukács Pál mutatta be, s most a fia, Lukács Péter játszotta. Ugyanez a személyes szál kapcsolta össze 1942-öt 1994-gyel a zongorára, fuvolára, brácsára és vonószerekre írott *Concerto* előadása során, és amikor felcsendültek Weiner László dalai, amelyeket Lukin Márta énekelt Wollmann Mira zongorakíséretével. Arra kellett gondolnunk, hogy a teremben köztünk van Weiner László özvegye, Rózsa Vera is, akinek és testvérének a dalok ajánlása szól, s aki egyben első megszólaltatójuk is volt. A Vörösmarty- és Ady-versekre írott három dal kottája is megjelent a hangverseny napjára, és kézbe vehettük a Weiner László életéről, művéről és az időszakról beszámoló tanulmányt is, amelynek szerzője a kor tudós kutatója, Tallián Tibor. Az emlékest műsorában megszólaltatott Weiner László-művek közül a dalok inspi-

ráltsága fakad a legszemélyesebb forrásból, legtágabb a perspektívája az *Epilóg* című dalnak. Nem tudom, ki mindenki méltatta már Kodály zeneszerző-tanári munkájának a növendékek versértésében megnyilatkozó jótékony hatását. Itt is erre a valószínűleg kifejesztett érzékre épül mind a melodikai dikció, mind a nem kevés harmóniai invenció. A másik tanulsága az estnek a zeneszerző-mesterség magas foka, messze meghaladva az első nyilvánosságra érett kompozíciók elvárható legmagasabb szintjét. Hangszerismeretre, idiomatikus írásmódra csakúgy vonatkozik ez, mint a formák tiszta vonalaira, a szövés mód biztonságára és változatosságára, a zenei tematika és a hangvétel, valamint a műfajtradíció szorosan egymásra utaló egységére: és fel-felcsillan mindegyik műben az elhivatottságnak, a zenei fantázia működésének az a félreérthetetlen jele, amely, Kodály szerint, „a legszebb reményekre jogosított”. – A választott műfajkeretek, hangszerátvitások egyértelműen utalnak a mester műhelyére, s ez természetesen a *Megkésett melódiák*, a *Szerenád*, a vonós *Duó* értelmében egyaránt. Azt, hogy Bartók mit jelentett Weiner László számára, a Fischer Iván által vezényelt, Pivon Gabriella és Krausz Adrienn közreműködésével ékes *Concertó*-ból sem lehet egyértelműen dokumentálni, mindenesetre az érintkezést a két nagy mester műhelye között, Weiner László számára is, minden egyéb aktualitásával egyetemben, nyilván a *Divertimento* jelentette, jelenthette.

Számomra az egész hangverseny legfontosabb tanulságát az a felismerés adta – s itt Weiner László mellé sorolom Gyopár Lászlót is –, hogy a magyar zeneszerzőknek ez a mártírcsapata, amelyet megaláztak és elpusztítottak, karján a megkülönböztető sárga vagy fehér karszalaggal is szívében őrizte Vörösmarty és Ady verseit, s amit életműtorzóként, pályakezdő tehetséges művek csokraként hátrahagyott, az nemcsak annak bizonyítéka, hogy az új magyar zene ügyének szolgálatára szegődött, hanem annak a mélységes hitnek a kifejezése is, amellyel Kodály Tündérországról szóló magyar álmában egész valójával osztozott.

* Elhangzott 1994. május 8-án a Magyar Rádió Új Zenei Újság-jában.